

XX.XX.2011

Internetin rikollinen vihapuhe kiihottaminen kansanryhmää vastaan rikoksen osalta

Yleistä:

Tämä muistio on koottu Helsingin virtuaalisen lähipoliisiryhmän työssä eteen tulleista käytännön kokemuksista ja www.hommaforum.org sivustolle luodun viestiketjun vastauksista. Käyttäjät pyydettiin mukaan keskusteluun, jossa käydään läpi kiihottaminen kansanryhmää vastaan liittyviä tulkintaepäselvyyksiä ja vihapuhetta yleensä. Viestiketjusta luvattiin koota materiaali, joka käsiteltäisiin Valtakunnansyyttäjänvirastossa ja sen pohjalta saataisiin jonkinlaista selvyyttä lain epäkohtiin.

Viestiketjuun pystyi kirjoittamaan 5.8.-31.8.2011 ja siihen tuli pitkästi yli 800 viestiä. Viestiketjua katseltiin tänä aikana yli 40 000 kertaa ja sinne tuli useita hyviä näkökulmia puheena olevan pykälän epäselvyyksistä. Viestiketjuun tuli toki myös paljon palautetta siitä, että poliisin ja syyttäjän tehtävä ei ole korjata rikkinäistä lakia tulkintasuosituksillaan. Suhteellisen yleinen mielipide oli, että kyseisen pykälän pitäisi rajoittua vain uhkaamiseen ja panettelun ja solvaamisen osalta lain pitäisi suojella vain yksilöitä. Myös ylläpitäjän vastuu herätti odotetusti suurta kritiikkiä.

Tämän muistion tiimoilta on perustettu VKSV vetoinen työryhmä, jonka tarkoituksena on pohtia kiihottaminen kansanryhmää vastaan rikoksen tunnusmerkistön täyttymistä eri olosuhteissa ja esitutinnan aloittamisen oikeaa kynnystä. Työryhmässä on edustus Valtakunnansyyttäjänvirastosta, Helsingin syyttäjänvirastosta, Poliisihallituksesta ja Helsingin poliisilaitokselta. Työ painottuu lähinnä internetiin liittyvää vihapuheeseen ja sen osalta kiihottaminen kansanryhmää rikosnimikkeeseen.. Työryhmä tulee julkaisemaan tammikuun 2012 loppuun mennessä julkisen raportin, jonka perusteella eri viranomaiset voivat määrittää omia ohjeitaan kiihottaminen kansanryhmää rikosnimikkeeseen osalta.

Kiihottaminen kansanryhmää vastaan rikoksena

Kiihottaminen kansanryhmää vastaan rikosnimikettä muutettiin tänä vuonna (2011). Muutoksen tarkoituksena oli täsmentää rikoksen tekotapaa ja suojelun kohteena olevaa ryhmää. Osittain pykälän soveltamisalaa myös laajennettiin.

Rikos täyttyy kun asettaa yleisön saataville tai muutoin yleisön keskuuteen levittää tai pitää yleisön saatavilla tiedon, mielipiteen tai muun viestin, jossa uhataan, panetellaan tai solvataan jotakin ryhmää rodun, ihonvärin, syntyperän, kansallisen tai etnisen alkuperän, uskonnon tai vakaumuksen, seksuaalisen suuntautumisen tai vammaisuuden perusteella taikka niihin rinnastettavalla muulla perusteella.

Uutena kohtana rikoslakiin luotiin törkeä kiihottaminen kansanryhmää vastaan. Törkeä tekemuoto täyttyy jos kiihottamisessa kansanryhmää vastaan kehoitetaan tai houkutelnaan 1) joukkotuhontaan tai sen valmisteluun, rikokseen ihmisyyttä vastaan, törkeään rikokseen ihmisyyttä vastaan, sotarikokseen, törkeään sotarikokseen, murhaan tai terroristisessa tarkoituksessa tehtyyn tappoon, tai

2) muuhun kuin 1 kohdassa tarkoitettuun vakavaan väkivaltaan siten, että teolla selvästi vaarannetaan yleistä järjestystä ja turvallisuutta

Kiihottamisesta kansanryhmää vastaan rangaistus on sakosta kahteen vuoteen vankeutta. Törkeässä tekemuodossa rangaistus on vähintään neljä kuukautta ja enintään neljä vuotta vankeutta.

Rikos edellyttää olosuhdetahallisuutta, mutta ei tarkoitustahallisuutta Tämä tarkoittaa sitä, että tekijä on ollut tietoinen, että teolla uhataan, panetellaan tai solvataan. Tyypillinen rikoksen tunnusmerkistön täyttävä teko on esimerkiksi ryhmään kohdistuvan syrjinnän tai väkivallan hyväksyttävä tai toivottavana pitäminen. Myös kyseiseen ryhmään kuuluvien ihmisten vertaaminen eläimiin, loisiin tai muuten alempiarvoisena pitäminen, voi täyttää rikoksen tunnusmerkistön.

Pykälä vaatii tahallisuutta ja tunnusmerkistön täyttävä teksti pitäisi olla myös jollain tasolla uskottava. Internet on täynnä ”nykypäivän kylähulluja” ja trollaavia henkilöitä, joten miten heidän osaltaan arvioidaan olosuhdetahallisuutta?

Teko ei vaadi näyttöä siitä, että kiihottamisen kohteena oleva kansanryhmä olisi johtanut uhkaamisen, panettelun tai solvaamisen takia oikeasti väkivallanteon uhriksi tai halveksunnan kohteeksi. Esimerkiksi kunnianloukkauksen ja laittoman uhkauksen osalta henkilön omalla subjektiivisella kokemuksella on merkitystä, mutta kansanryhmän osalta sitä on mahdoton määrittää. On myös hieman ristiriitaista, että yhden henkilön kunnia arvioidaan kevyemmäksi kuin koko kansanryhmän, koska rangaistusmaksimi kunnianloukkauksen osalta on vain puoli vuotta vankeutta ja törkeässä kaksi. Koska kunnianloukkauksen täytyessä jonkun luonnollisen henkilön kunnia on näytetty loukatuksi ja näin aiheuttanut asianomistajaan kohdistuvaa halveksuntaa, ei kiihottaminen kansanryhmää osalta ole välttämättä tapahtunut minkäänlaista kärsimystä tai ole olemassa selkeää seurausta.

Koska laki on tällä hetkellä erittäin tulkinnanvarainen, niin kuinka hyvin RL 4 luvun vastuuvapausperusteet tulisi ottaa huomioon?

Miten suhtaudutaan siihen, että kiihottaminen tapahtuu jollain muulla kielellä? Miten kääntämiseen liittyvät ongelmat otetaan huomioon?

Suojelun kohde (kansanryhmä):

Kyseessä on ihmisoikeusloukkaus, jonka kohteena on joku pykälässä mainittu ryhmä. Lainkohta antaa suojaa vähemmistöryhmille, jotka yleisesti ovat yhteiskunnassa heikommassa asemassa ja siten suojelun tarpeessa.

Jos kohteena ei ole pykälässä mainittu ryhmä ja uhkaus, panettelu tai solvaus kohdistuu yksittäiseen tai useampaan yksilöitävissä olevaan henkilöön, ei tunnusmerkistö täyty. Kansanryhmän tulisi olla myös jollain tapaa kiinteä ja pysyvä ryhmä.

Rikoksella ei ole asianomistajaa ja se on virallisen syytteen alainen rikos Tämän takia rikosilmoitukset tulevat usein sivullisten toimesta, jotka eivät välttämättä itse kuulu kansanryhmään, jota on loukattu tai uhattu. Poliisilla on velvollisuus kyseisenlaisen rikoksen havaitessaan kirjata siitä rikosilmoitus, koska se on yleisen syytteen alainen rikos. Lainkohtaan liittyvi-

en epäselvyyksien takia näitä rikosilmoituksia ei kuitenkaan juuri tule. Vuositasolla puhutaan muutamista, korkeintaan kymmenistä rikosilmoituksista kaiken kaikkiaan.

Ruotsissa lainsäädäntö on hyvin samanlainen ja siellä on ennakkotapaus, jossa kohteena oli valtaväestö. Päätöksessä katsottiin, että kohteena ei voi olla valtaväestö. Teko voi kuitenkin täyttää julkinen kehottaminen rikokseen tunnusmerkistön, jos teko on sisältänyt uhkailua. Tästä tulkiten Suomessa suomalaisiin kohdistettu panettelu ja solvaaminen ei täytä kiihottaminen kansanryhmää vastaan tunnusmerkistöä. Miten tätä voi peilata perustuslakia vasten, jonka mukaan kaikkia on kohdeltava tasavertaisesti? Jos jostain kansanryhmän määrittelyn täyttävästä ryhmästä tuleekin enemmistö, niin onko sillä enää lainsuojaa?

Tosin valtaväestöön kuuluvina, kohteina voivat olla esimerkiksi ateistit ja vammaiset. Teoriasa myös suomenruotsalaiset voidaan lukea tällaiseksi ryhmäksi. On kuitenkin epäselvää keitä kaikkia voidaan luonnehtia pykälän suojaamaksi kansanryhmäksi. Mitkä seuraavista ovat pykälän määrittämiä kansanryhmiä ja millä perusteella:

- hommaforumin keskustelupalstalaiset
- turkulaiset, savolaiset tai inkerinsuomalaiset jne
- jokin poliittisesti suuntautunut ryhmä
- pedofiilit
- lestadiolaiset ja kaikki muut vähemmistöuskonnot Suomessa
- punatukkaiset, ruskeasilmäiset jne
- laihat, työttömät, kasvissyöjät jne
- nuori, vanha, keski-ikäinen jne

Onko eri vähemmistöillä erilainen suoja kansanryhmänä? Onko esimerkiksi somaleihin kohdistettu panettelu vakavampaa kuin venäläisiin, virolaisiin tai ruotsalaisiin kohdistettu panettelu? Onko islamin arvostelu rangaistavampaa kuin esimerkiksi hindulaisuuden arvostelu?

Rikokseen voi syyllistyä myös itse vähemmistöön kuuluva, jos loukkauksen kohteena on toinen pykälässä mainittu ryhmä. Mitä jos vähemmistöön kuuluva kiihottaa omaa kansanryhmäänsä vastaan? Esimerkiksi on hyvin yleistä että ”jenkkiräpissä” tummaihoiset puhuttelevat toisiansa loukkaavasti ja kutsuvat neekereiksi ja se on jollain muotoa hyväksyttävämpää kuin että sen tekisi valkoihoinen.

Miten kansanryhmän käsite soveltuu johonkin kulttuuriin tai jossain maassa yleiseen tapaan liittyvään asiaan? Toki nämä ovat usein rinnastettavissa uskontoon, mutta ei välttämättä mihinkään yksittäiseen kansanryhmään. Esimerkkeinä ympärileikkaukset, pakkoavioliitot, kerjääminen, burka jne. Onko pelkästään näiden yksittäisten asioiden panettelu tai solvaaminen rikoksen tunnusmerkistön täyttävää?

Rikoslain mukaan Suomeen kohdistuneeseen rikokseen voidaan soveltaa Suomen lakia. Samalla lailla lakia voidaan soveltaa suomalaisen tekemään tai suomalaiseen kohdistuneeseen rikokseen riippumatta siitä missä rikos tosiasiallisesti on tapahtunut. Voiko siis esimerkiksi Ruotsissa tai Virossa kirjoitettu suomalaisia vastaan kiihottava viesti olla rikollinen teko kiihottamisena kansanryhmää vastaan? Suomalaiset ovat kuitenkin vähemmistö Ruotsissa ja Virossa ja rikos kohdistuu Suomen kansalaiseen. Etenkin internetin globaalien luonteen takia tämä on hyvin helppoa.

Samalla tavalla on myös epäselvää, että koskeeko tuo vähemmistöasema asemaa Suomessa vai voiko se ulottua myös esimerkiksi pelkän kaupungin tai vaikka koko EU:n alueelle. Voiko vähemmistöön kuulua evlut lestadiolaispaikkakunnalla, kanta-asuja ghetossa tai hetero homobaarissa?

Asettaa yleisön saataville tai muutoin yleisön keskuuteen levittää tai pitää yleisön saatavilla:

Tänä vuonna tullee uudistuksella haluttiin lisätä sivuston ylläpitäjän vastuuta. Tämän takia pykälään lisättiin kohta "asettaminen yleisön saataville" ja "pitää yleisön saatavilla". Kyseistä muutosta perustellaan lähinnä erilaisten linkkien perustamisella materiaaliin, joka sisältää rangaistavaa materiaalia.

Hallituksen esityksen mukaan kiihottamisrikos edellyttää tahallisuutta, joten linkittämishetkellä tekijän täytyy olla tietoisena siitä mihin materiaaliin hän muodostaa linkin. Linkin takana olevaa materiaalia voidaan kuitenkin helposti muokata jälkepäin.

Jos kyseessä on ylläpitäjän hallitsemalle sivustolle tuotettu materiaali, täytyy ylläpitäjän olla tietoinen materiaalista ennen kuin häntä voidaan siitä rankoa.

Internetissä tämä kyseinen kohta yleisön saataville asettamisesta täyttyy helposti yleisellä keskustelufoorumilla, koska se on ennalta määräämättömän ja laajan joukon nähtävissä. Tulkintaongelmia tuottavat suljetut ryhmät tai esimerkiksi henkilökohtainen suljettu profiili jossain palvelussa.

Profiilit, jotka ovat täysin avoimia, omaavat vapaan pääsyn tai näkyvät vain kaikille mahdollisen kirjautumisen kautta, ovat julkisia. Lainkohdan ulkopuolelle jäävät henkilöt, jotka julkaisevat tekstejä internetissä suljetulla muutaman hengen käsittävässä yhteisössä tai sähköpostituslistalla. Henkilö jolla on esimerkiksi yli sata kaveria muuten suljetussa profiilissaan, voi täyttää lainkohdan vaatimuksen yleisön keskuuteen levittämisestä.

Erittäin ongelmallista on jättää ylläpitäjälle vastuu harmaalla alueella olevan materiaalin poistamisvelvoitteesta, koska tämä voi johtaa tarpeettomaan sensuuriin. Jokainen ylläpitäjän täytyy siis henkilökohtaisesti tehdä harkinta viestin laillisuudesta. Tarkkaa rajaa on tällä hetkellä mahdoton vetää edes ammattilaisten toimesta.

Ohessa ylläpitäjän vastuuseen liittyviä epäselvyyksiä:

-mikä on ylläpitäjän määritelmä (henkilökohtainen Facebook-profiili, faniryhmän ylläpitäjä(t), sivun omistaja, operaattori jne). Lähtökohtaisesti esimerkiksi kaverin henkilökohtaiseen Facebook-profiiliin kirjoitettu kommentti tuntuu huomattavasti vähemmän ylläpitoa edellyttävältä viestiltä, kuin esimerkiksi yleiselle keskustelupalstalle kirjoitettu viesti

-onko vastuu sama isolla keskustelufoorumilla kuin yksittäisellä henkilöllä esimerkiksi omassa blogissaan tai Facebook -profiilissa?

-mikä on reaaliaikaisen chatin ylläpitäjän vastuu?

- jos ylläpito on saanut tiedot rikollisesta kirjoituksesta ilmoitusjärjestelmänsä kautta, mutta reagoi siihen ruuhkan takia normaalissa järjestyksessä vasta parin päivän päästä, täytyykö rikoksen tunnusmerkistö?
  - kuinka nopeasti muissa tapauksissa materiaali on poistettava siitä kun on saanut ilmoituksen laittomasta materiaalista?
  - miten ylläpitäjän pitää tulla tietoiseksi materiaalista? Riittääkö sivullisen huomautus?
  - jos ylläpitäjiä on useita niin rangaistaanko vain heitä, jotka ovat tietoisia laittomasta materiaalista eivätkä ryhtyneet toimiin materiaalin poistamiseksi?
  - miten otetaan huomioon kiusaamismahdollisuus, jossa jotain sivustoa tai blogia ”pommiteaan” rikoksen tunnusmerkistön täyttävillä kirjoituksilla?
  - miten sivustojen tekniset ongelmat otetaan huomioon arvioitaessa näyttöä? Esimerkiksi Facebookissa on hyvin yleistä, että sisällön osalta esiintyy ongelmia. Viestit voivat esimerkiksi kadota ja ilmestyä vasta hetken päästä takaisin
  - jos henkilön oikeus muuttaa sivulla olevaa materiaalia on poistunut tietomurron tai muun vastaavan syyn takia ja sen jälkeen hänen ylläpitämälle sivulle on tuotettu rikoksen tunnusmerkistön täyttävää materiaalia, niin millainen velvollisuus hänellä on alkaa toimiin rikollisen materiaalin poistamiseksi? Osassa palveluista tilin omistaja voi saada palautettua tilin omaan käyttöönsä, mutta onko hänen ryhdyttävä tähän, jotta hän voi poistaa materiaalin ylläpitäjän ominaisuudessa, vaikka hän ei sitä sillä hetkellä tosiasiallisesti ole
  - jos linkin takana olevaa materiaalia muutetaan myöhemmin rikoksen tunnusmerkistön täyttäväksi, niin minkälainen vastuu tekijällä on seurata muutoksia? Muutoksia voidaan tehdä useita ja ne voidaan tehdä myös kiusaamistarkoituksessa: esimerkiksi Facebookissa oli ryhmä, jonka alkuperäistä nimeä muutettiin pedofiliaan viittaavaksi
  - täytyykö ylläpitäjän säilyttää poistettu viesti jälkipuintia varten ja jos tarvitsee, niin kuinka kauan?
  - jos ylläpitäjää pyydetään poistamaan materiaali, niin onko kirjoittajalla oikeus tietää miksi materiaali poistetaan ja kenen toimesta ilmoitus tuli
  - voiko ylläpitäjä julkaista poistetun viestin perusteluineen poistamisen perusteista julkisesti
  - jos linkitetty sivusto sisältää uusia linkkejä, niin kuinka ”syvälle” linkittäjän vastuu etenee?
  - missä laajuudessa kirjoitus on poistettava? Jos vaikka julkaisee Facebookin ryhmän seinällä kirjoituksen, voi se näkyä muiden ryhmään kuuluvien seinällä, vaikka alkuperäinen kirjoitus poistettaisiinkin. Kirjoitus voi näkyä myös välimuistissa ja aikakoneissa
- Laki tietoyhteiskuntapalvelujen tarjoamisesta määrittelee välittäjänä toimivien palvelun tarjoajien vastuuvapautta. Niiden mukaan palveluntarjoaja ei yleensä ole vastuussa tietojen välittämisestä tai esillä olemisesta. Lakimuutoksen mukaan myös oikeushenkilö voi syyllistyä ri-

kokseen. Sama kysymys herää myös välimuistin ja netin aikakoneiden osalta. Missä kohtaan tarkalleen raja menee?

Esimerkki 1 :

- nettioperaattori A myy ns. tukkuvolyymeissa verkkokapasiteettia alueellisille operaattoreille
- alueellinen operaattori B myy verkkokapasiteettia konesaleja tarjoavalle Konesalifirma C:lle
- konesalifirma C vuokraa konepaikkoja Yhdistys D:lle
- yhdistys D jakaa koneiltaan tilaa kotisivujen pyörittämiseen
- yhdistys E hyödyntää palvelua
- yhdistys E nimeää hallituksestaan nettivastaavan avaamaan sivustolle keskustelufoorumin
- nettivastaava kokoaa nettitoimikunnan vastaamaan foorumin juoksevasta ylläpidosta

Linkittäminen on kriminalisoitu myös esimerkiksi lapsipornon osalta, mutta melko outoa on kuitenkin se, että laittomien uhkauksien tai kunnianloukkausten linkittämistä ei ole kriminalisoitu samaan tyyliin. Jos linkittää sivustolle, jossa on jonkun henkilön kunniaa loukkaavaa materiaalia, voi sen tahallisesti tehdessään ehkä syyllistyä rikokseen, mutta jos linkittämisen tekee muussa kuin loukkaamistarkoituksessa, ei rikoksen tunnusmerkistö täyty. Jos kyseessä on kansanryhmä, muuttuu se rikolliseksi, koska pelkkä tietoisuus siitä, että materiaali on loukkaavaa, täyttää rikoksen tunnusmerkistön.

Esimerkki 2:

Henkilö linkittää sivulleen kahden eri nettisivuston materiaalia ja ihmettelee samalla, että kuka on tehnyt näin karua materiaalia ja tuomitsee kyseisten sivustojen viestit täysin. Toisessa solvataan kansanryhmää vastaan ja toisessa loukataan yksittäistä henkilöä. Kansanryhmää solvavalle sivustolle linkittäminen on rikollista, koska linkittäjä on ollut tietoinen rikollisesta materiaalista. Yksittäistä henkilöä loukkaavalle sivustolle linkittäminen ei täytä kunnianloukkauksen tunnusmerkistöä, koska linkittämistä ei ole tehty loukkaamistarkoituksessa.

Erilaiset historialliset teokset sisältävät osittain materiaalia, joissa kiihötetään kansanryhmää vastaan. Missä olosuhteissa Raamatun, Koraanin tai Mein Kampfin siteeraukset voidaan tulkita kiihottamiseksi kansanryhmää vastaan? Kuuluvatko nämä ryhmään tiede ja taide, joiden vapautta halutaan korostaa rikoksen tunnusmerkistön täyttymistä. Onko teoksien valmistumisella ennen olemassa olevaa lakia mitään merkitystä?

Esimerkki 3:

"Koraani Su 9:5. Mutta kun pyhät kuukaudet ovat kuluneet, niin vuodattakaa pakanain verta missä tahansa heitä tapaattekin. Ahdistakaa ja piirittäkää heitä ja väijykää heitä kaikkialla, mutta jos he kääntyvät (oikeaan Jumalan uskoon), rukoilevat ja antavat almut, niin päästäkää heidät menemään. Jumala on totisesti anteeksiantava ja armollinen."

Internetin lisäksi yleisön saataville voi asettaa materiaalia esimerkiksi kirjastoissa, kirpputoreilla jne.

Tieto, mielipide tai muu viesti:

Myös tätä kohtaa uudistettiin. Tarkoituksena oli nykyaikaistaa käsitettä ja haluttiin painottaa pykälän soveltuvuutta mihin tahansa sisältöön. Käytännössä tämä tarkoittaa, että rangaistavaksi voi tulla viestin lisäksi myös kuvat ja videot.

Uhkaus:

Uhkauksen osalta lakipykälä on melko selvä. Uhkaus voi olla väkivalta- tai omaisuusrikoksel-la uhkaamista. Uhkauksen täytyy olla sellainen, että sitä ei ole pidettävä jossakin määrin uskottavana. Jos kyseessä on pelkkä keskustelupalstan häirintä, jota kukaan ei ota vakavammin, rikoksen tunnusmerkistö ei välttämättä täyty.

Internetissä tapahtuneen uhkauksen todenperäisyyttä ja tahallisuutta on huomattavasti vaikeampi arvioida kuin reaali maailman puolella, jossa ilmeet, eleet ja äänensävy kertovat uhkauksen vakavuudesta. Sivuston ja kirjoituksen luonne, sekä kirjoituksessa käytettävät erilaiset hymiöt, voivat auttaa punnitsemaan viestin vakavuutta. Myös kirjoittajan mahdollisen profiilin perusteella voi tehdä arviointia uhkauksen vakavuudesta.

Osassa uhkauksien luonteesta riippuen teon tunnusmerkistö voi muuttua törkeäksi.

Panettelu ja solvaaminen:

Panettelu ja solvaaminen tarkoittavat suunnilleen samaa kuin kunnianloukkauksenkin osalta, joka voi kohdistua vain luonnolliseen henkilöön. Yleensä kyseessä on yleistävä tai harhaanjohtava lausuma. Lausujalla on velvollisuus tarkistaa tietojensa todenperäisyys riittävällä tavalla. Kansanryhmän osalta teon moitittavuuden arviointi on kuitenkin huomattavasti vaikeampaa, koska se ei kohdistu juurikaan kehenkään yksittäiseen henkilöön. Kansanryhmän kunnian suojaaminen onkin huomattavasti monimutkaisempia asia sananvapauden kannalta kuin yksittäisen henkilön kannalta.

Panettelun tapoja ovat herjaustyyppiset väitteet, että jonkun kansanryhmän väitetään perättömästi syyllistyneen rikoksiin tai muuhun pahennusta aiheuttavaan tekoon. Fakta- ja tilastotiedon asiallinen esilletuominen ei täytä rikoksen tunnusmerkistöä.

Solvausten osalta on kyse yleensä osittain totuudenmukaisista väitteistä ja niiden esittäjällä on ollut loukkaamistarkoitus. Tämä voi käydä ilmi esimerkiksi puolitotuuksien tai väritetyn totuuden esittämisestä.

Pelkkä ryhmän harkitsematon pilkkaaminen tai ärsyttäminen eivät täytä teon tunnusmerkistöä. Omia tunteitaan saa myös vapaasti ilmaista, kunhan niissä ei uhata, panetella tai solvata jotain pykälässä mainittua ryhmää. Ryhmää ehkä alentavakin lausuma, joka on tehty asiallisessa sävyssä, ei välttämättä täytä rikoksen tunnusmerkistöä.

Miten suhtaudutaan kahteen eri väitteeseen, jotka tosiasiallisesti tarkoittavat samaa asiaa, mutta kansanryhmää ei ole selkeästi määritelty. Tai jos väite on siloteltu esimerkiksi suosittelumuotoon.

Esimerkki 4:

"Kaikki kansanryhmän X jäsenet varastaa lompakoita Helsingin Rautatieasemalla junaan nousevilta vanhuksilta"

"kaikki Helsingin rautatieasemalla ruusuja jakavat kerjääjät varastavat lompakoita junaan nousevilta vanhuksilta"

"Kylläpä ne ruusuja kauppaavat kerjäläiset ovatkin iholle tunkevia. Suosittelen etenkin vanhuksia Helsingin Rautatieasemalla pitämään lompakostaan kiinni, kun nousee junaan"

Miten voi määritellä poliittisen sananvapauden rajat? Voiko jotain kansanryhmää panetella, solvata tai uhata karkeammin, jos on kyse poliittisesta puheesta? Tarvitseeko viestijän tosiasiallisesti olla mukana jotenkin aktiivisesti politiikassa?

Miten määritellään pykälään liittyvä perusteeton yleistäminen? Eli jos kerrotaan tilastotiedosta, jonka perusteella joku kansanryhmä syyllistyy x-kertaa useammin johonkin rikokseen, niin missä vaiheessa kirjoitusta on pidettävä perusteettomana yleistämisenä?

Esimerkki 5:

Onko tämä perusteetonta yleistämistä: "kansanryhmä x ovat sosiaalipummeja". Ja tämä sama asia sanottuna sallitussa muodossa: "Sosiaalisten tulonsiirtojen varassa eläminen on Suomeen muuttaneiden kansanryhmä x:n ja heidän jälkeläistensä keskuudessa vallitseva toimeentulon muoto".

Kun rikoksen tunnusmerkistön täyttymistä arvioidaan, niin mikä merkitys on sanojen merkityksellä eri ihmisten kesken. Esimerkiksi neekeri –sana on muuttunut vuosien saatossa epäasialliseksi.

Esimerkki 6:

Stalin on kusipää...v 1939-1944 (ei vihapuhetta ei poliisitutkintaa)

Stalin on kusipää...v1944-1960(kiistämätöntä vihapuhetta, poliisitutkintaan)

Stalin on kusipää...1960-1980 (neuvostovastaista, ei tutkintaa)

Stalin on kusipää...1980-...(melko laajasti hyväksytty toteamus asian todellisesta tilasta)

Komedian, mustan huumorin, pakinan ja satiirin osalta on vaikea määrittää rajaa, etenkin kun taide vaatii tiettyä suojelusta. Miten suhtaudutaan lauluihin ja vanhoihin kaskuihin, joissa voi olla kiihottamispykälän täyttävää materiaalia? Miten suhtautua esimerkiksi Kari Suomalaisen pilakuviin?

Esimerkki 7:

Laulun sanoja:

Mennään Abessiniaan (Nirri pois! Nirri pois!)

neekereitä kiusaamaan! (Nirri pois! Nirri pois!)

Neekerit on rumia - niillon huulet kumia!

Ne polttaa oopiumia! (Nirri pois!)

Jee!

Ryssät haisee pahalle! (Nirri pois! Nirri pois!)

Juutalaiset rahalle! (Nirri pois! Nirri pois!)

Hintit esinahalle, ja spurgut autonvahalle!

Ne kaikki töihin sahalle ja (Nirri pois!)

Jee!

Ongelmallisia voivat olla erilaiset vitsit. Suomalainen, ruotsalainen ja norjalainen -vitsit ovat hyvin yleisiä ja yleisesti hyväksytyjä. Ruotsalaiset ja norjalaiset ovat vähemmistö suomessa, joten oletettavasti heillä pitäisi olla suoja puheena olevan rikoksen tunnusmerkistön mukaan.

Vitseihin ei kuitenkaan reagoida läheskään samantyyllisesti, jos ruotsalaisen ja norjalaisen tilalle muuttaa somalialaisen ja irakilaisen.

Esimerkki 8:

Oli Ruotsalainen, Suomalainen ja Norjalainen. He kaikki kuolivat. Taivaanportilla Pietari sanoi että jos Suomalainen ei enää ryyppäisi, Ruotsalainen ei enää homoilisi, ja Norjalainen ei enää olisi rahan perään, niin he saisivat uuden mahdollisuuden. He lupasivat ja he saivat uuden mahdollisuuden. Suomalainen meni heti viinakauppaan ja osti yhden kossupullon. Silloin kuului pamaus kun Pietari veti hänet takaisin taivaaseen. Norjalainen näki maassa rahan ja oli juuri nostamassa sitä kun kuului kaksi pamausta.

Esimerkki 9:

Somali lauloi karaokessa "Olen suomalainen".

Mustalaista tämä alkoi ottaa päähän siinä määrin, että hän meni laulamaan "Mä joka päivä töitä teen".

Esimerkki 10:

Suomalainen, arabialainen, somali ja amerikkalainen istuivat junassa. Amerikkalainen heitti ison rahatukun ikkunasta, koska halusi erottua joukosta ja rehvasteli: "Minulla on rahaa niin paljon, että voisin pyyhkiä siihen takapuoleni."

Arabi ei halunnut jäädä huonommaksi, vaan heitti öljytynnyrin ikkunasta sanoen: "Minulla on niin tuottoisa öljylähde, että minulla on varaa heitellä öljyä pitkin mäkiä." Sitten suomalainen katsoo somalia vähän aikaa ja somali ärähtää: "Älä saatana yritäkään."

Esimerkki 11:

Kysymys: "Mikä sana alkaa N-kirjaimella, loppuu I- kirjaimen enkä haluaisi ikinä kutsua mustaa miestä siksi?"

Vastaus: "naapuri".

Esimerkki 12:

Bassoa käyttävää olentoa kutsutaan basistiksi. Basisti on jonkinlainen erittäin vähän tai ei ollenkaan älynlahjoja omaava eliö, jonka aivokapasiteetti ei riitä kitaran soittamiseen. Basistien uskotaan polveutuvan nilviäisistä tai nivelmadoista.

Törkeä tekomuoto:

Törkeä tekomuoto voi täytyä kun levitettävä materiaali sisältää kehottamisen tai houkuttelemisen vakavaan väkivaltaan. Kehottaminen syrjintään tai panetteluun ei täytä törkeää tekomuotoa.

Esimerkkejä vakavasta väkivallasta ovat kehottaminen joukkotuhontaan tai sen valmisteluun, rikokseen ihmisyyttä vastaan, törkeään rikokseen ihmisyyttä vastaan, sotarikokseen, törkeään sotarikokseen, murhaan tai terroristisessa tarkoituksessa tehtyyn tappoon. Teon tunnusmerkistön täyttymiseen ei tarvitse ilmetä konkreettista vaaraa, että mainitut rikokset tai niiden yritykset täytyisivät. Törkeänä ei kuitenkaan tule pitää tekoa, jossa ei suoranaisesti yllytetä, kehoiteta tai houkutella, vaan puolustellaan, kielletään tai vakavasti vähätellään edellä mainittuja rikoksia, vaikka siten syntyisi konkreettinen vaara yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle.

Törkeä tekomuoto voi tulla kyseeseen jos kehotuksella selvästi vaarannetaan yleistä järjestyä ja turvallisuutta. Tämä taas edellyttää konkreettista vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Esimerkkeinä on mainittu rikoksen tekoon valmistautuminen ja että lausumista tai muusta käyttäytymisestä on havaittavissa, että henkilöiden todennäköisesti ryhtyvän kehoituksen tai houkuttelun mukaiseen rikokseen. Konkreettinen vaara yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle voi olla myös se, että kehotus tai houkuttelu herättää yleisön keskuudessa pelkoa, levottomuutta tai rikoksen mahdolliset kohteet ryhtyvät toimiin suojautuakseen rikokselta.

Teon tunnusmerkistön täytyminen edellyttää, että teko on myös kokonaisuutena arvosteltuna törkeä. Kokonaisarvosteluun vaikuttaa onko toiminta ollut järjestäytyntä ja onko teon tunnusmerkistön täyttävä viesti tosiasiallisesti levinnyt laajan joukon keskuuteen. Myös se, kuinka laajaa tai suurta pelkoa teko on aiheuttanut ja onko materiaali ollut erityisen loukkaavaa, vaikuttaa kokonaisarvosteluun.

Lisää esimerkkejä:

Esimerkki 13:

Kerron että kansanryhmä A saa tavallisista älykkyydesteistä keskimäärin luokkaa 70 olevia tuloksia. Erityisen suuria erot suomalaisiin (keskiälykkyys vajaa 100) ovat nk. universaalia älykkyyttä (g-faktoria) mittaavissa testitehtävissä. Sanon, että tänne muuttavat kansanryhmä A:n jäsenet tulevat tekemään paljon rikoksia väkimääräänsä nähden, koska kantaväestönkin keskuudessa niin matala älykkyys lisää rikosentekoriskiä viisinkertaiseksi. Väitän myös, että tänne muuttavat kansanryhmä A:n jäsenet jäävät keskimäärin joko tukiriippuviksi tai työllistyvät matalan tuottavuuden töihin, koska näin on kantasuomalaisienkin matalan älykkyuden omaavien laita. Ehdotan myös, että sosiaalitukia pitäisi maksaa rahana vain kansalaisille, koska sosiaalituet selvästi houkuttelevat kansanryhmä A:n jäseniä tänne. Syyllistynkö kansanryhmä A:n vastaiseen kiihotukseen?

Esimerkki 14:

Esitän jossain keskusteluketjussa, että maahanmuuttopolitiikassa tulisi olla erityisen varovainen, koska huonon maahanmuuttopolitiikan seuraukset voivat olla hyvinkin pitkäaikaisia. Valaisen tätä esimerkillä: Suomen romanit olivat aikansa eräänlaisia humanitaarisia pakolaisia, koska Kustaa Vaasa karkotti heidät tänne Ruotsista heistä tulleiden valitusten vuoksi. Vajaan 500 vuoden sopeuttamisen jälkeen he ovat vieläkin keskimäärin taakkana Suomelle: heidän rikollisuusasteensa on korkea (yli puolet aikuisista romanimiehistä on ollut vankilassa, tyyppi-rikoksina kai varkaudet, petokset ja väkivalta), ja heidän työlliset/(muu aikuinen romaniväestö) -huoltosuhteensa on poikkeuksellisen heikko. Voiko väitteitään tällä tavalla perustellaan syyllistyä rikokseen?

Esimerkki 15:

Jos totean, että herra Z on sankarini.

Herra Z:n on kiistattomasti osoitettu osallistuneen sotarikoksiin mm. monien kansalaisjärjestöjen ja valtioiden teettämien tutkimusten mukaan, mutta jostakin syystä häntä ei ole edes asetettu Haagiin syytteeseen sotarikoksista. Riittääkö tällöin mahdollisen vihapuheen perusteeksi se, että jotkut tahot kokevat herra Z:n herrojen X ja Y lailla sotarikolliseksi?

Esimerkki 16:

Olen kuvassa verhonnut oman pääni turbaanilla jossa on pommi. Kuvassa esiintyy parrakas imaami jolla on pommiturbaani. Kuvassa esiintyy jeesus hahmo jolla on pommi parrassa. Kuvassa esiintyy kansanedustaja jolla on kukkahatussa pommi - Vihapuhetta vai ei, jos kyllä niin miksi?

Esimerkki 17:

Seurakunnan rippipappi opetti, että rippikouluoppilaat, naispapit, homot ja lestadiolaiset joutuvat helvettiin. Seurakunnan rippikoululaisten mukaan pappi kertoi, että homoseksuaalisuus on eläimellistä sekä perverssiä ja naispappeus johtaa homoseksuaalisuuteen

Loppukevennykset

”Sinä Marko olet iso ylikonstaapeliherra jonka haalareita pelätään. Täällä olet vain nuori sälli agenda kainalossasi, asenne aseenasasi, nähty sata kertaa. Bloggauksesi ei sisällä mitään lisäarvoa. Lakia me kaikki osaamme lukea itsekin. Arviosi Homman keskustelun tasosta ei kiinnosta ketään. Kerro Illmanille että ei tule onnistumaan. Irccipoliisiksi sinulla on nyt aivan väärä kohderyhmä käsissäsi.”

”Koko tällä Fobbailulla on tarkoitus yrittää ajaa alas HOMMA foorumia ja PerusSuomalaisia, kaiken takana on inhottava vaalivoiton aiheuttama trauma valtaapitävässä varakkaassa väestönosassa, kansaa jaetaan kahtia.”